

Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej

PEŁNOMOCNIK RZĄDU
DO SPRAW POLITYKI DEMOGRAFICZNEJ
PODSEKRETARZ STANU
Barbara Socha

BPD-V.055.6.2023.ES
Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

reprezentowany przez:

ZAWIADOMIENIE O SPOSOBIE ZAŁATWIENIA PETYCJI

Zgodnie z art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz.U. 2018 poz. 870), w związku z petycją w sprawie wyłączenia wychowanków usamodzielniających się z listy dzieci przebywających na terenie placówki opiekuńczo wychowawczej oraz zmiany art. 95 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2023 r. poz. 1426 z późn. zm., dalej: ustawa), uprzejmie informuję:

Na wstępie należy wskazać, że na podstawie art. 37 ust. 2 ustawy osoba, która osiągnęła pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, może przebywać w dotychczasowej rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej albo regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej za zgodą odpowiednio rodziny zastępczej, prowadzącego rodzinny dom dziecka, dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej albo dyrektora regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej, nie dłużej jednak niż do ukończenia 25. roku życia, jeżeli:

- 1) uczy się w szkole;
- 2) uczy się w uczelni;

- 3) uczy się u pracodawcy w celu przygotowania zawodowego;
- 4) uczy się na kursach, jeżeli ich ukończenie jest zgodne z indywidualnym programem usamodzielnienia;
- 5) legitymuje się orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności.

Osoba ta ma zatem prawo do przebywania w dotychczasowej formie pieczy zastępczej po spełnieniu określonych w ustawie warunków.

Zgodnie z art. 95 ust. 3 ustawy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego można umieścić, w tym samym czasie, łącznie nie więcej niż 14 dzieci, osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o których mowa w art. 37 ust. 2-4 i 6, oraz osób opuszczających rodzinną pieczę zastępczą jako niepełnoletnie, o których mowa w art. 37 ust. 5 i 6, z zastrzeżeniem ust. 3a.

Na podstawie art. 95 ust. 3a ustawy w przypadku gdy umieszczone w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego dziecko lub osoba, która osiągnęła pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o której mowa w art. 37 ust. 2-4 i 6, lub osoba opuszczająca rodzinną pieczę zastępczą jako niepełnoletnia, o której mowa w art. 37 ust. 5 i 6, zostały umieszczone w:

- 1) domu pomocy społecznej,
- 2) specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym,
- 3) młodzieżowym ośrodku wychowawczym,
- 4) młodzieżowym ośrodku socjoterapii zapewniającym całodobową opiekę,
- 5) specjalnym ośrodku wychowawczym,
- 6) hospicjum stacjonarnym,
- 7) oddziale medycyny paliatywnej,
- 8) areszcie śledczym,
- 9) schronisku dla nieletnich,
- 10) zakładzie karnym,
- 11) zakładzie poprawczym,
- 12) okręgowym ośrodku wychowawczym

- dyrektor tej placówki może, pomimo przekroczenia dopuszczalnej liczby dzieci w placówce, za zezwoleniem wojewody, przyjąć kolejne dziecko.

Jeżeli zatem osoba, która osiągnęła pełnoletność przebywających w pieczy zastępczej, o której mowa w art. 38 ust. 2-4 i 6 została umieszczona w jednej z instytucji wymienionych w art. 95 ust. 3a ustawy, to istnieje możliwość przekroczenia dopuszczalnej liczby dzieci w placówce i przyjęcie kolejnego dziecka, po uzyskaniu zezwolenia wojewody. Osoby pełnoletnie przebywające w wymienionych instytucjach nie powodują blokady miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i nie uniemożliwiają przyjęcia kolejnego dziecka do placówki. Podkreślenia jednakże wymaga, że umieszczenie osoby pełnoletniej w jednej

z wymienionych instytucji nie powoduje całkowitej utraty przez taką osobę miejsca w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

Na mocy przepisu art. 95 art. 3a ustawy dyrektor placówki opiekuńczo-wychowawczej może przyjąć kolejne dziecko pomimo przekroczenia dopuszczalnej liczby dzieci w placówce jedynie za zezwoleniem wojewody. Przepis art. 95 ust. 3a wskazuje zatem, że dyrektor placówki opiekuńczo-wychowawczej zauważając potrzebę przyjęcia kolejnego dziecka pomimo przekroczenia limitu dzieci w placówce powinien zwrócić się do wojewody o wydanie stosownego zezwolenia.

Ustawodawca wskazując wojewodę jako organ zezwalający na przyjęcie do placówki kolejnego dziecka, pomimo przekroczenia dopuszczalnej liczby dzieci, nie określił warunków i przesłanek wydania tego zezwolenia, nadając mu tym samym charakter uznaniowy.

W opinii Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej zezwolenie wydawane przez wojewodę ma charakter decyzji administracyjnej. Bowiernie zgodnie z art. 104 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2023 r. poz. 775 z późn. zm.) organ administracji publicznej załatwia sprawę przez wydanie decyzji, chyba że przepisy kodeksu stanowią inaczej. Na podstawie art. 108 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego decyzji, od której służy odwołanie, może być nadany rygor natychmiastowej wykonalności, gdy jest to niezbędne ze względu na ochronę zdrowia lub życia ludzkiego albo dla zabezpieczenia gospodarstwa narodowego przed ciężkimi stratami bądź też ze względu na inny interes społeczny lub wyjątkowo ważny interes strony. W tym ostatnim przypadku organ administracji publicznej może w drodze postanowienia zażądać od strony stosownego zabezpieczenia.

Wydawane przez wojewodę zezwolenie na przyjęcie kolejnego dziecka do placówki, pomimo przekroczenia dopuszczalnego limitu skierowane jest do dyrektora placówki jako podmiotu występującego o uzyskanie zezwolenia i zawiera określone rozstrzygnięcie w sprawie. Zgodnie z treścią art. 7 i 77 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego, to na organie spoczywa obowiązek zebrania i rozpatrzenia całego materiału dowodowego w sprawie. Ma on obowiązek podjęcia wszelkich czynności zmierzających do ustalenia stanu faktycznego oraz do załatwienia sprawy. Oznacza to, że trafność rozstrzygnięcia w każdej indywidualnej sprawie wymaga szczegółowego zbadania i rozważenia argumentów, które stanowiłyby podstawę do podjęcia konkretnego rozstrzygnięcia. Wydając decyzję organ jest zobowiązany do przestrzegania przepisów procedury administracyjnej, a zatem do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego sprawy oraz do uzasadnienia decyzji z zastosowaniem wymogów określonych w przepisie art. 107 § 3 Kodeksu postępowania administracyjnego.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprost wskazuje, że to wojewoda jest organem umocowanym do rozpatrzenia sprawy w celu wydania zezwolenia na przyjęcie kolejnego dziecka pomimo przekroczenia limitu w placówce opiekuńczo-wychowawczej bądź odmowy wydania tego typu zezwolenia. Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej nie dostrzega zatem w powyższym zakresie działania powodującego negatywnego oddziaływania na prawa dzieci przebywających już w danej placówce opiekuńczo-wychowawczej bądź dziecka, które w takiej placówce miałyby zostać umieszczone.

Procedura wydania przez wojewodę odpowiedniego zezwolenia w opinii Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej pozostaje konieczna, istotne jest bowiem aby organ miał możliwość rozpatrzenia całości sytuacji faktycznej, celowości i zasadności umieszczenia kolejnego dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej oraz dokonania kontroli stosowania właściwych przepisów prawa. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprost przedstawia w swych przepisach limity osób przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, a wydanie zezwolenia na przyjęcie dziecka ponad limit stanowi pewien wyjątek, narzędzie specjalne, którego nie należy nadużywać.

Wydanie zezwolenia przez wojewodę wymaga nie tylko przeanalizowania sytuacji i możliwości danej placówki pod względem zapewnienia kolejnemu dziecku należytej opieki, bezpieczeństwa, wszelkich potrzeb, ale również przeanalizowania indywidualnej sytuacji dziecka, które ma zostać przyjęte ponad limit.

Niewątpliwie pozostawanie osoby pełnoletniej w placówce opiekuńczo-wychowawczej wiąże się z innymi działaniami i zadaniami niż w stosunku do niepełnoletnich wychowanków. Podkreślić jednak należy, że osoba pełnoletnia przebywając nadal w pieczy zastępczej przygotowuje się do procesu usamodzielnienia, podjęcia samodzielnego, dojrzałego życia poza systemem. Zanim jednak dana osoba opuści system pieczy zastępczej, powinna zostać wyposażona w odpowiednie kompetencje, narzędzia, należy jej zapewnić odpowiednie wsparcie, a także pomoc w przejściu całego procesu usamodzielniania, który pozostaje zazwyczaj procesem wieloetapowym i wymaga zrealizowania indywidualnego planu usamodzielnienia.

Odnosząc się do przedstawianej w petycji problematyki przedłużania procesu przyjmowania dzieci, które w trybie interwencyjnym powinny zostać umieszczone w placówce należy wskazać, że zgodnie z art. 103 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zadaniem placówki opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego jest doraźna opieka nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kryzysowej, w szczególności placówka jest obowiązana przyjąć dziecko w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia dziecku opieki. Do tego typu placówki dziecko przyjmuje się:

- 1) na podstawie orzeczenia sądu;
- 2) w przypadku gdy dziecko zostało doprowadzone przez Policję lub Straż Graniczną;
- 3) na wniosek rodziców, dziecka lub osoby trzeciej lub umieszcza się dziecko w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

Co istotne, w przypadku gdy dziecko zostało doprowadzone do placówki opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego przez Policję lub Straż Graniczną albo zostało przyjęte do tego typu placówki na wniosek rodziców, dziecka lub osoby trzeciej lub umieszczono je w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, zgodnie z art. 103 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej przepisów art. 95 ust. 1 i 3 nie stosuje się. Oznacza to zatem, że w wymienionych przypadkach nie mają zastosowania przepisy dotyczące limitu wiekowego i liczbowego dzieci umieszczanych w placówce. Pozwala to na stosowne zabezpieczenie opieki nad dziećmi w sytuacji nagłej,

interwencyjnej, bez konieczności występowania o uzyskanie zezwolenia na umieszczenie dziecka w placówce ponad limit.

Z uwagi na powyższe, w opinii Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej w obowiązującym stanie prawnym brak podstaw do wyłączenia spod ogólnej liczby wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych osób pełnoletnich, przebywających w pieczy zastępczej na zasadach wskazanych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Pragnę nadto wskazać, że Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej nieustannie prowadzi analizę zgłaszanych postulatów. Stale są też podejmowane działania mające na celu poprawę funkcjonowania systemu pieczy zastępczej w Polsce.

Pouczenie

Zgodnie z art. 13 ust. 2 ustawy o petycjach, sposób załatwienia petycji nie może być przedmiotem skargi.

Z wyrazami szacunku

Barbara Socha

Pełnomocnik Rządu

do Spraw Polityki Demograficznej

Podsekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/